

*Кандидати екон. наук, доценти
Н. Г. Челядінова, В. Г. Яковенко, В. І. Куделя
кафедри менеджменту, публічного управління
та HR-технологій*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Україна являє собою велику європейську державу, населення якої складає понад 40 млн осіб, серед яких понад 70 % людей мають вищу освіту. Нажаль, потенціал вищої освіти в Україні не використовується повною мірою як економікою, так і суспільством. Так, за загальним рейтингом «The Good Country Index» 2021 р. серед 153 країн ту Україна – на 76-му місці; Польща – на 31-му, а Німеччина – на 5-му. [1]

Дуже негативна тенденція спостерігається і серед випускників ЗВО, які отримали направлення на роботу. З кожним роком все більша частка випускників ЗВО (більше 90 %) вимушені працевлаштовуватися самостійно, що спонукає найбільш підготовлену, талановиту молодь вступати до закордонних ЗВО. Тенденція до «освітньої еміграції» до того ж посилюється простішими вступними умовами до закордонних ВНЗ та їх агресивною політикою стосовно залучення української молоді до навчання [1].

Така тенденція, безумовно, створює велику загрозу для відтворення інтелектуального, культурного та професійного капіталу суспільства, у тому числі й можливостей економіки України до інноваційного розвитку.

Протягом останніх років обсяг державного замовлення в Україні на підготовку кадрів у ЗВО істотно зменшився, а кількість студентів вишів, які навчалися за рахунок державного бюджету, знизилась.

Як ми бачимо, оплата навчання здобувачів ВНЗ майже повністю перекладається на фізичних осіб. В умовах падіння реальних доходів населення, викликаних військовими діями, пандемією, нерозвиненістю ринку кредитування навчання дуже ускладнюється доступність вищої освіти в Україні.

Виникає питання: що робити? Як зупинити тенденцію зростання ризиків розвитку вищої освіти? З огляду на світовий досвід рішення цього питання можливо лише за умови визначення державних пріоритетів розвитку економіки, а також впровадження державної програми підтримки відповідних напрямків вищої освіти.

У своєму звіті 2019 р. ОЕСР наводить три мегатренди, що впливають на майбутнє освіти: глобалізація; цифровізація; старіння населення [2].

У зв'язку з цим, у майбутньому від фахівців будуть потрібні такі навички, як: креативність, мультифункціональність, системне мислення, опанування нових навичок, професій, міжгалузєва комунікація, вміння працювати в умовах невизначеності та інші. Тому найбільш актуальним для створення структур освітніх програм є набуття універсальних компетентностей, таких як вміння

вчитися, швидко опанувати нові технології, здатність до критичного мислення та креативного підходу до завдань, опрацювання інформації, що сприятиме безперервній освіті наступних поколінь.

Таким чином ЗВО повинні поєднати розвиток таких здатностей у студентів та надати їм спеціалізованих знань і навичок у рамках обраної професії.

1. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (дата звернення: 17.09.2022).

2. Trends Shaping Education 2019, OECD Publishing, 2019, 107 p.

3. Choudaha R., Edwin Van Rest. Envisioning Pathways to 2030: Megatrends shaping the future of global higher education and international student mobility, Studyportals, 2018, 72 p.

*Д-р екон. наук, професор кафедри
фінансів, обліку і аудиту*

О. О. Євсєєва

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ОРГАНІЗАЦІЯ ЯКІСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Формування якісного фахівця в умовах воєнного стану – виклик сьогодення, який потребує від професорсько-викладацького складу максимальної активізації своїх професійних і людських якостей задля спільної перемоги на освітянській ниві.

Близьке географічне розташування Українського державного університету залізничного транспорту від епіцентру бойових подій вимушує враховувати і те, що й переважна більшість освітян цього закладу вищої освіти постраждали й надалі потерпають від трагічних подій в країні.

Отже, освітній заклад має стати осередком задоволення очікувань безпеки не тільки громадської, але й інтелектуальної, емоційної, особистісної [1].

У цьому контексті завданням факультетів та кафедр, як структурних одиниць закладу вищої освіти, стає формування в освітньому закладі середовища психологічного комфорту, атмосфери довіри, чуттєвості, психологічної допомоги у подоланні стресу та тривоги, навіть якщо йдеться про впровадження в освітню діяльність в умовах воєнних дій дистанційних технологій навчання.

Забезпечення організації освітнього процесу для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання у дистанційному режимі з використанням синхронної та асинхронної моделі освітньої взаємодії, може сприяти успішній реалізації права на якісну освіту навіть в умовах правового режиму воєнного стану.